

Nr 16

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 711, av herrar *Johansson* i Skärstad och *Börjesson* i Falköping har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om översyn och förslag rörande ändringar i beskattningsreglerna i syfte att främja de mindre företagens konsolidering, självfinansiering och utveckling.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionen framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

I *motionen* framhålls de mindre företagens stora betydelse för framstegstakten inom vårt näringsliv och beskattningens inverkan på företagens konsoliderings- och självfinansieringsförmåga. De mindre företagen måste enligt motionärernas mening anses ha en missgynnad ställning i förhållande till storföretagen. Motionärerna pekar på att någon för småföretagen lämplig motsvarighet till avsättning till investeringsfonder för konjunkturutjämning inte finns och att det stora flertalet mindre företag saknar möjlighet att göra avsättningar till pensionsstiftelse, enär avsättning inte får göras för huvuddelägare i familjeföretag eller för ägaren i de fall företaget drivs som enkel firma eller som jordbruksföretag. Det är enligt motionärernas mening därför angeläget att göra en översyn av de beskattningsregler, som berör de mindre företagen. Därvid bör utrönas om beskattningsreglerna är tillräckligt anpassade till de mindre företagens förutsättningar.

Motionsyrkanden av samma innehåll som det förevarande har av riksdagen avisats senast 1961. Riksdagen följde därvid en vid bevillningsutskottets betänkande nr 39 fogad reservation av herr *John Ericsson* m. fl., i vilken reservanterna framhållit att bl. a. förevarande spörsmål lämpligen borde tas upp till bedömning i samband med företagsskatteutredningens prövning av företagsbeskattningen i dess helhet.

Motionsyrkanden om utvidgning av investeringsfondsförordningens bestämmelser till att gälla även andra företagsformer än de i förordningen angivna samt om rätt för rörelseidkare och jordbrukare att åtnjuta avdrag

för avsättning till självfinansieringsfond prövades senast av 1966 års riksdag. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 18 hänvisade utskottet till sitt i samma betänkande gjorda uttalande beträffande genomförande av en allmän öppen resultatutjämnning vid beskattningen, nämligen att det inte minst från rättvisesynpunkt skulle vara till fördel om möjligheter öppnades till en sådan resultatutjämnning. Denna fråga måste emellertid prövas i samband med företagsbeskattningen i dess helhet. Ett system med öppna skattefria konton eller fondavsättningar torde enligt utskottets mening inte kunna införas utan att man omprövar gällande regler för inventarieavskrivning, varulagervärdering och de övriga möjligheter till skattemässig konsolidering och förtäckt resultatutjämnning som de svenska skattereglerna för närvarande erbjuder. Utskottet återopade jämväl att chefen för finansdepartementet i proposition nr 159 till 1963 års riksdag med förslag till förordning angående ändring i investeringsförförordningen ingående redovisat de skäl som enligt hans uppfattning talade mot utvidgning av avsättningsrätten till att gälla också fysiska personer. Med hänsyn till den progressiva beskattning fysiska personer var underkastad lät det sig inte göra att inpassa dessa i den nu gällande investeringsförförordningen. En sådan lagstiftning måste enligt departementschefen föras med komplicerade regler bl. a. om gottgörelse för överinsättning, om tidsbegränsning av fonderna och om beskattning av återförda medel. Det kunde inte tillåtas att fonderna utnyttjades för progressionsutjämnning, enär i så fall fråga skulle vara om en lagstiftning med helt annat syfte än konjunkturutjämnning. Utskottet fann de av departementschefen anförda skälen bärande. Liknande synpunkter kunde enligt utskottets mening göras gällande i fråga om avsättning till självfinansieringsfond.

I sitt av 1966 års riksdag godkända betänkande nr 20 i anledning av väckta motioner om rätt för arbetsgivare till skattefri avsättning till pensionsfond erinrade utskottet bl. a. om att pensionsstiftelseutredningen föreslagit viss uppmjukning av reglerna om fåmansbolagens möjligheter till pensionsavsättning.

Utskottet

I de föreliggande motionerna upptas frågan om beskattning av mindre företag. Motionärerna, som ansett det angeläget att komplettera företagsbeskattningssystemet med regler som tillgodoser kraven på ökade möjligheter till konsolidering för de mindre företagen, har pekat på några för dessa företag speciella problem, såsom att de mindre företagen saknar möjlighet att avsätta medel till investeringsfonder för konjunkturutjämnning och till pensionsstiftelser för att trygga pensionering av huvuddelägare i familjeföretag eller av ägaren i de fall företaget drivs som enkel firma eller som jordbruksföretag.

Utskottet är medvetet om de skillnader, som föreligger i beskattningshänseende mellan å ena sidan aktiebolag och ekonomiska föreningar och å andra sidan enskilda rörelseidkare. Den främsta olikheten torde utgöra skattesatserna vid den statliga inkomstskatten, som för aktiebolag och ekonomiska föreningar är proportionell men för fysiska personer progressiv. Verkningarna av denna skillnad mellan juridiska personer å ena sidan och enskilda företagare å andra sidan torde emellertid inte alltid vara till nackdel för de enskilda rörelseidkarna. Dessa torde ofta beskattas lindrigare än aktiebolag. I sammanhanget bör nämnas att för gifta fysiska personer den statliga inkomstskatten vid en beskattningsbar inkomst av omkring 90 000 kr. är lika stor som bolagsskatten d. v. s. 40 procent. En sådan inkomstnivå uppnår enligt inkomststatistiken för taxeringsåret 1965 endast cirka en halv procent av de fysiska personer, som är enskilda rörelseidkare.

Beskattningsreglerna är i stor omfattning överensstämmande för de olika företagsformerna. Detta gäller bl. a. de betydelsefulla reglerna om varulagervärdering och om avskrivning på byggnader och inventarier. Genom möjligheterna till en långtgående varulagernedskrivning och en snabb avskrivning av maskiner och inventarier torde flertalet smärre företag ha möjlighet till konsolidering i skälig omfattning. Motionärerna är införstådda med att avsättningar till investeringsfonder inte är någon lämplig lösning av de mindre företagens självfinansieringsproblem. Utskottet vill i anslutning härtill tillägga att en lagstiftning om investeringsfonder som skall omfatta även progressivt beskattade näringsidkare knappast torde kunna utformas så att den blir praktisk i tillämpningen. Utan en fullständig omarbeting av företags- och jordbruksbeskattningen måste bestämmelserna också — om missbruk skall förhindras — göras mer restriktiva än i den nuvarande investeringsfondslagstiftningen. De administrativa svårigheter, som en sådan lagstiftning skulle medföra inom ramen för gällande progressiva skattesystem, skulle inte stå i rimlig proportion till värdet från det allmännas synpunkt av dylika fondavsättningar. Generella avskrivnings- och avdragsregler utan anknytning till fondavsättningar måste under sådana förhållanden enligt utskottets mening vara att föredraga.

Motionärerna åberopar också att nuvarande lagstiftning inte tillåter de mindre företagen att göra avsättning till pensionsstiftelse för huvuddelägare i familjeföretag eller för ägaren i de fall företaget drivs som enkel firma eller som jordbruksföretag.

Utskottet vill med anledning härav framhålla att pensionsstiftelseutredningen i sitt slutbetänkande Pensionsstiftelser II (SOU 1965: 41) i denna del föreslagit att familjebolag skall ha rätt att i en särskild skuldpost i företagets balansräkning redovisa medel för att trygga pension åt huvuddelägare enligt allmän pensionsplan. Detta gäller även sådan pension som intjänats före den nya lagstiftningens ikraftträdande. Vidare föreslås att familjebolag, med avdragsrätt vid taxeringen, skall få avsätta realmedel till pen-

sionsstiftelse för att trygga pension åt huvuddelägare. Därvid skall fråga vara om pension inom ramen för vad i branschen är sedvanligt för arbetstagare med motsvarande arbetsuppgifter. Proposition på grundval av utredningens förslag väntas föreläggas riksdagen inom kort.

Enligt utskottets mening förefaller det inte osannolikt att företagsskatteutredningens överväganden kommer att gälla också spörsmål av den art som aktualiserats av motionärerna. I avvaktan på utredningens förslag anser utskottet sig inte böra tillstyrka den av motionärerna yrkade riksdagskrivelsen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 711 av herrar Johansson i Skärstad och Börjesson i Falköping om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 mars 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Yngve Nilsson, Tage Johansson, Gösta Jacobsson, Lundström, Erik Filip Petersson, Sundin, Arne Pettersson och Stadling; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Allard, Gustafson i Göteborg, Vigelsbo, Andersson i Essvik, Eriksson i Bäckmora, Forsberg, Enskog och Hammarsten.

Reservation

av herrar *Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Lundström, Erik Filip Petersson, Sundin, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo, Eriksson* i Bäckmora och *Enskog*, vilka ansett,

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 3 rad 5 uppträffar med orden »Verkningarna av» och slutar på samma sida med orden »att föredraga» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Verkningarna av denna skillnad mellan juridiska personer å ena sidan och enskilda företagare å andra sidan är svår att bedöma men torde ofta vara till nackdel för de enskilda näringsidkarna. En kartläggning hur denna

skillnad i beskattningsreglerna inverkar på de olika företagsformerna synes angelägen.

Beträffande möjligheterna till konsolidering och självfinansiering delar utskottet motionärernas uppfattning att de enskilda företagen har en sämre ställning i detta avseende än de företag som drives av juridisk person. Detta även om reglerna för varulagernedskrivning samt avskrivning av maskiner och inventarier är i stor omfattning överensstämmande för de olika företagsformerna. Storföretagen som i allmänhet är juridiska personer, har genom att göra avsättningar till investeringsfonder skattemässigt bättre möjligheter till konsolidering samt självfinansiering av investeringar. Enligt utskottets uppfattning bör de mindre företagen — som oftast drives som enskild firma — få samma möjlighet att utnyttja avsättning till investeringsfonder.

En reform i denna riktning skulle — även om vissa administrativa svårigheter kan uppstå — vara av avsevärd betydelse för konkurrenskraften och framstegstakten inom väsentliga delar av vårt näringsliv. Frågan om nämnda företags möjligheter att utnyttja investeringsfonderna bör därför bli föremål för utredning.»

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med orden »Enligt utskottets» och slutar med orden »yrkade riksdagsskrivelsen» bort utgå.

dels ock att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till motionen II: 711 av herrar Johansson i Skärstad och Börjesson i Falköping, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om översyn och förslag rörande ändringar i beskattningsreglerna i syfte att främja de mindre företagens konsolidering, självfinansiering och utveckling.